

"תכנית קרב" למעורבות בחינוך

("קרן קרב")

הקדמה - עיקרי הממצאים וההמלצות

1. כללי

1.1 בהתאם לתכנית הביקורת השנתית של מבקר העירייה לשנת 2005, נערכה במהלך החודשים ינואר - מרץ 2005 ביקורת על הפעלת תכנית "קרן קרב" בבתי-הספר בבת-ים.

1.2 זוהי ביקורת ראשונה הנערכת על פעילות הקרן בבת-ים.

1.3 ממצאי הדוח מבוססים על נתוני מחשב שלוקטו ועובדו, שיחות שקיימה הביקורת עם מנהלת המחלקה לבתי-הספר היסודיים באגף החינוך, האחראית לנושא, עם רכזת הקרן בבת-ים ומנהלי בתי-הספר, סיור שטח להכרות מקרוב עם הפעילות הנערכת בבתי-הספר וחוזרי מנכ"ל משרד החינוך בנושא זה.

1.4 הביקורת נערכה על פעילות הקרן בשנת הלימודים תשס"ג ו- תשס"ד, ובהתייחסות לנושאים הבאים:

1.4.1 ההתקשרות החוזית להפעלת הקרן בבתי-הספר בבת-ים.

1.4.2 הפעלת התכנית בבתי-הספר.

1.4.3 תשלומי ההורים בגין ההשתתפות בפעילות הקרן ואופן הפיקוח והאכיפה של העירייה בנושא זה.

2. ממצאים עיקריים:

כללי

2.1 "תכנית קרב" למעורבות בחינוך בשיתוף משרד החינוך (להלן: "תכנית קרב"/"קרן קרב"), מפעילה תכניות העשרה בבתי-הספר ובגני-הילדים כהשלמה לתכניות הלימודים ומיושמת באמצעות תוספת שעות לימודי העשרה בתחומים שאינם נלמדים בתכנית הלימודים הרגילה כדוגמת אמנויות, שפות, חשיבה יוצרת, מדעי הטבע ועוד. בניית התכנית ומימונה מבוססת על שותפות בין משרד החינוך לרשויות המקומיות, להורים ול-"קרן קרב".

תכנית "קרן קרב"

- 2.2 מטרת העל של "תכנית קרב" היא לפעול לקראת שינוי חינוכי - חברתי, שיקדם צמצום פערים ושיוויון הזדמנויות בחברה הישראלית באמצעות פעולות העשרה והעצמה במערכת החינוך.
- 2.3 "תכנית קרב" פועלת בכ- מאה רשויות מקומיות. התכנית החלה לפעול בבת-ים בשנת 1994.
- 2.4 התכנית מופעלת על-ידי חברה זכיינית אשר זכתה במכרז שמשדר החינוך מפרסם לחברות המציעות הפעלת שירותי חינוך ופעולות העשרה. הפעלת התכנית מותנית בהסכמת הרשות המקומית, מוסדות החינוך וההורים.
- 2.5 התכנית ממומנת על-ידי ממשלת ישראל/משרד החינוך (באמצעות החברה), הרשות המקומית והורי התלמידים. כשליש מהתקציב ממומן באמצעות הממשלה וכ-שני שלישי באמצעות הרשות המקומית וההורים. היקף התקצוב והמימון של כל אחד מהשותפים לתכנית מעוגן בהתקשרות חוזית הנחתמת לקראת כל תחילת שנת לימודים בין הרשות המקומית לבין החברה המפעילה.
- 2.6 המורים והמדריכים המלמדים בתכנית מתקבלים לעבודה ומועסקים ע"י החברה הזכיינית של משרד החינוך.
- 2.7 בשנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד, הופעלה התכנית ב- 16 בתי-ספר בבת-ים, וכן בחטיבה צעירה אחת.
- 2.8 סך הכל הקיפה התכנית בשנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד, 7344 ו- 6168 תלמידים בהתאמה.
- 2.9 תקצוב התכנית לכלל בתי-הספר בבת-ים שלקחו בו חלק בשנים אלו עמד על כ- 4,774,000 ש"ח בשנת הלימודים תשס"ג וכ- 3,970,000 ש"ח בשנת הלימודים תשס"ד.
- 2.10 כללית, מתקבלת תמונת מצב, כי קיימת שביעות רצון מלאה מהפעלת "תכנית קרב" בבת-הספר בבת-ים, הן בקרב ההורים והתלמידים והן בקרב הסגל החינוכי, התכנית מעשירה ומרחיבה את עולמם של התלמידים המשתתפים בה ותורמת רבות להתפתחות התלמיד.

ממצאי הביקורת העיקריים:

- 2.11 מעבר לשביעות הרצון מהפעלת "תכנית קרב" בבת-הספר בבת-ים ולאחידות הדעות בקרב כל השותפים להפעלתה באשר לחשיבותה, דוח הביקורת מצביע על מספר קטן של ליקויים בנושאים בהם יש לטפל ולקדם, כמפורט:
- 2.11.1 שיעורי הגבייה מההורים בגין התשלום בעבור השתתפות ילדיהם בפעילות הקרן הינם נמוכים ועומדים בממוצע על כ- 75% בלבד.

תכנית "קרן קרב"

המשמעות היא, כי התשלומים שאינם נגבים מההורים משולמים בסופו של דבר על-ידי העירייה. כך, למשל, בשנת הלימודים תשס"ג השתתפות העירייה בתקצוב הפעילות הגיע לכדי 1,643,972 ש"ח (שהיוו 34.42% מתוך סך כל התקציב), וזאת במקום 1,167,622 ש"ח (24.46% מסך כל התקציב), כפי שנדרש היה לתקצב על-פי החוזה.

תמונה זהה עולה גם בשנת הלימודים תשס"ד. השתתפות העירייה בתקצוב הפעילות הגיעה בשנה זו לכדי 1,623,668 ש"ח (שהיוו 40.9% מסך כל התקציב), וזאת במקום 1,186,955 ש"ח (29.9% מסך כל התקציב), כפי שנדרש היה לתקצב על-פי החוזה.

2.11.2 תהליך הפעלת התכנית בבתי-הספר אינו תואם במלואו את ההנחיות המפורטות של מנכ"ל משרד החינוך בעניין זה. כך, למשל, אין מסמכים המעידים על כך, שהפעלת התכנית בבתי-הספר קיבלה את הסכמתם של 75% מההורים לפחות, בחלקם של בתי-הספר ועדות ההיגוי מתכנסות פחות משלוש פעמים בשנה ולעתים ההחלטות המתקבלות בוועדות ההיגוי אינן מתועדות בפרוטוקול מסודר.

2.11.3 אגף החינוך פועל מול מנהלי בתי-הספר להעמקת הגבייה בין אם באמצעות דוחות חייבים המועברים לטיפולם, פנייה במכתבים לתגבור והעמקת הגבייה, ומתן מידע סטטיסטי על אחוזי הגבייה בבית-הספר והתראות על כך, שהעירייה לא תאפשר להמשיך את התכנית בבית-הספר שבו אחוז הגבייה יפחת מ- 85%. בפועל, בשל לחצים ציבוריים, רק במקרים ספורים הופסקה פעילות "קרן קרב" בבתי-ספר בשל גבייה נמוכה.

2.11.4 בתי-הספר בהם פועלת התכנית מקיימים הליך של משוב בתום כל שנת פעילות. יחד עם זאת, הביקורת סבורה, כי לאחר אחת-עשרה שנות פעילות של התכנית בבת-ים, ראוי יהיה באם יחידת ההערכה של "קרן קרב" תקיים בדיקה מעמיקה בכלים מקצועיים לבחינת ההשפעות שהיו להפעלת התכנית בבת-ים על היבטים התנהגותיים, חברתיים וארגוניים בבתי-הספר והאם התכנית הצליחה להוביל לשינוי חברתי וחינוכי כמצופה ממטרת העל של התכנית.

פירוט ממצאי הביקורת:

3. תהליך הפעלת התכנית בבתי-הספר :

3.1 כניסתה והפעלתה של "תכנית קרב" בבתי-הספר היא תהליך מבוקר, המתחיל באיתור הצרכים המתקיים בצוות ההיגוי הבית-ספרי ונמשך בבחירת התכניות וכולל תהליך ליווי ובקרה המונחה על-ידי רכזת התכנית ברשות המקומית ומנהלי בתי-הספר.

תכנית "קרן קרב"

3.2 על-פי הוראות מנכ"ל משרד החינוך ס"ד/1 (א) מספטמבר 2003 (להלן: חוזר מנכ"ל), בכל בית-ספר בו תופעל התכנית, תיבחר ועדת ההיגוי בראשות מנהל בית-הספר שיהיה יו"ר הוועדה וחבריה יהיו נציגי ההורים (לפחות שלושה), נציגי המורים (לפחות שלושה) ורכזת "תכנית קרב" ברשות. לישיבות הוועדה יזומנו גם המפקח על המוסד החינוכי ומנהל אגף החינוך ברשות המקומית או נציגיהם. ועדת ההיגוי הבית-ספרית אמורה להתכנס שלוש פעמים בשנה (לקראת תחילת שנת הלימודים, באמצעה ולקראת סיומה).

3.3 תכנית לימודי העשרה נבחרת על-ידי ועדת ההיגוי של המוסד החינוכי מתוך מגוון תכניות העשרה שאושרו ע"י היחידה הפדגוגית של "תכנית קרב". כמו-כן יכולה ועדת ההיגוי ליזום תכנית העשרה המותאמת לצורכי בית-הספר ולאשרה על-פי נוהלי האישור המינהליים והפדגוגיים של "תכנית קרב".

3.4 חוזר המנכ"ל מסדיר את התהליך הנדרש לאישור והפעלת "תכנית קרב" בבתי-הספר ועל-פיה נדרש, כי:

3.4.1 הנהלת בית-הספר תאשר את הבקשה להפעלת "תכנית קרב" על משמעויותיה הפדגוגיות, המינהליות והכספיות.

3.4.2 נציגות ההורים תאשר את הבקשה להפעלת התכנית לאחר פנייה במכתב אל כלל ההורים כדי לקבל את הסכמתם. המונח "הסכמת הורים" מתייחס להסכמת נציגות ההורים בכל בית-ספר ולהפצת מכתב מפורט מטעם מנהל בית-הספר ויו"ר ועד ההורים לכלל ההורים בדבר הפעלת התכנית בבית-הספר ובכלל זה פירוט ההחלטה, אופי ההתקשרות והעלויות הכספיות. במכתב זה יישאלו כל הורי התלמידים בבית-הספר על הסכמתם להפעלת התכנית ולמימון חלקם בתקציב ורק אם תתקבל הסכמה של 75% מההורים לפחות, יתאפשר לבית-הספר להפעיל את התכנית.

3.5 נמצא, כי באגף החינוך אין תיעוד מלא בדבר תהליכי אישור הפעלת התכנית בבתי-הספר, כנדרש על-פי הנחיות חוזרי מנכ"ל ואין תיעוד לפרוטוקולים של ישיבות ועדות ההיגוי.

3.6 לבקשת הביקורת, פנתה הממונה על הנושא באגף החינוך לכל מנהלי בתי-הספר בהם מופעלת התכנית וביקשה לקבל את התיעוד הנדרש לשנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד.

3.7 מהחומר שהועבר על-ידי מנהלי בתי-הספר עולה, כי בבתי-ספר רבים תהליך האישור והפעלת התכנית בבתי-הספר אינו תואם במלואו את הנדרש בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך, כמפורט:

תכנית "קרן קרב"

3.7.1 הנהלות בתי-הספר וועדי ההורים אינם מקיימים את ההליך הנדרש לקבלת הסכמת 75% מההורים להפעלת התכנית. בבתי-ספר רבים אין פרוטוקול חתום ומסודר של ועד ההורים המוסדי המאשר את הפעלת התכנית. חלקם של בתי-הספר שלחו מכתב להורים ובו מוצגת התכנית לאחר אישורה על-ידי ועד ההורים המוסדי, בחלקם המכתב מפרט גם את העלויות הכספיות ואת אופן התשלום, אולם אף לא בבית-ספר אחד מתקיים הליך מסודר לקבלת הסכמת 75% מכלל ההורים להפעלת התכנית.

3.7.2 כנדרש על-פי חוזרי מנכ"ל משרד החינוך, ועדות ההיגוי פועלות בכל בתי-הספר בהם מופעלת התכנית, אולם חלקם של בתי-הספר אינם מתעדים בפרוטוקול מסודר את ההחלטות המתקבלות בוועדות ההיגוי. מתכתובת שהוצגה לביקורת עולה, כי בחלקם של בתי-הספר, ועדות ההיגוי מתכנסות פחות מ-שלוש פעמים במהלך שנת הלימודים כנדרש. כמו-כן, לא תמיד מתקיים ההליך הפורמאלי המלא על-פיו התכנית מאושרת בחתימת ועד ההורים המוסדי.

3.7.3 לדברי מנהלת המחלקה לחינוך היסודי, הפעלת התכניות בבתי-הספר אושרה לראשונה, כנדרש לפני כ-12 שנים. חיוני לקבל את הסכמת ההורים מתחילת הדרך, אולם יש משום חוסר טעם לצורך המשכיות התכנית לקבל הסכמה מחודשת של ההורים מדי שנה. בנוסף לכך, יש הורים המוכנים להפעלת התכנית ומוכנים לשלם עבורה, אולם מסרבים לחתום ולהתחייב, ובפועל, באם ועד ההורים המוסדי מעוניין בתכנית - התכנית תופעל בבית-הספר ואחוז הגבייה יהיה כנדרש.

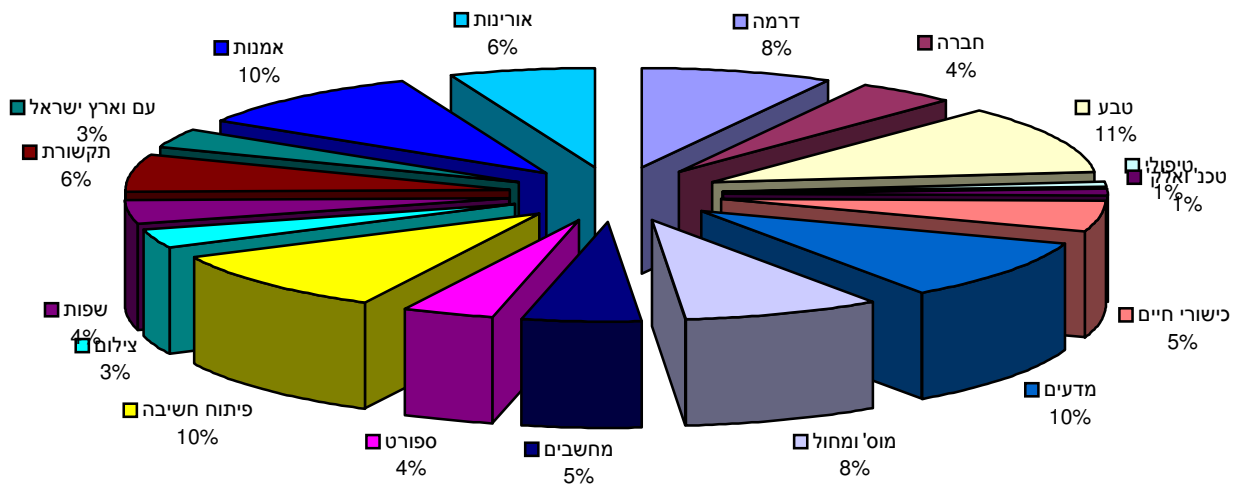
3.7.4 הביקורת מוצאת לנכון להעיר, כי גם בבתי-הספר שהחלו להפעיל את התכנית בשנים האחרונות לא מתקיים ההליך של קבלת הסכמה מ-75% מכלל ההורים להפעלת התכנית, כמו, למשל, בית-הספר הראל, שהתכנית החלה לפעול בו בשנת הלימודים תשס"ד.

פירוט תחומי העשרה שהופעלו בבתי-הספר בשנת הלימודים תשס"ד

3.8 בשנת הלימודים תשס"ד, במהלך 32 שבועות עבודה במסגרת "תכנית קרב", הופעלו חוגי העשרה ב-16 בתי-ספר שלקחו חלק בתכנית, בהיקף כולל של 1022 שעות שבועיות.

כל תלמיד המשתתף בתכנית מקבל שלוש שעות העשרה שבועיות. בראייה כוללת, התפלגות סך כל השעות השבועיות לתחומי העשרה השונים, כפי שנבחרו על-ידי כלל בתי-הספר, היתה כמפורט להלן:

תחומי ההעשרה בבתי"ס בבת ים - שנה"ל תשס"ד

3.9 משיחות שקיימה הביקורת עם מנהלים במערכת החינוך העירונית ומתכתובות וחומר כתוב בנושא עולה, כי קיימת שביעות רצון מלאה של הורים ותלמידים מהפעלת "תכנית קרב" בבתי-הספר, מהמגוון הרב של נושאי ההעשרה השונים המוצעים

תכנית "קרן קרב"

לבחירה, מתרומת התכנית לבתי-הספר כפי שהיא נתפסת על-ידי המנהלים ומשיתוף הפעולה של כל הגורמים הלוקחים חלק בהפעלת התכניות.

4. ההתקשרות החוזית להפעלת התכנית בבתי-הספר

4.1 הפעלת תכניות קרן קרב בבתי-הספר מעוגנת באמצעות הסכם הנחתם בין העירייה לבין החברה הזכיינית, שזכתה במכרז שמשרד החינוך מפרסם לחברות המציעות הפעלת שירותי חינוך ופעולות העשרה.

4.2 בשנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד, החברה הזכיינית שנבחרה היתה טלדור מערכות מחשבים (1986) בע"מ.

4.3 החוזים הנחתמים בין הרשות המקומית לבין החברה הזכיינית מפרטים את התקצוב לפרויקט לכל שנת לימודים ואת חלקם של הרשות המקומית, הורי התלמידים והממשלה במימון התקציב.

4.4 על-פי החוזים, עלות הפרויקט ב-ש"ח לכל תלמיד שהשתתף בפרויקט בשנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד, והשתתפות באחוזים של הרשות המקומית, ההורים והממשלה בתקצוב הפרויקט, היה כמפורט:

תשס"ד	תשס"ג	
650 ש"ח	650 ש"ח	תקציב הפרויקט לכל תלמיד (מוכפל במס' התלמידים)
29.9%	24.46%	השתתפות הרשות המקומית במימון
44.6%	41.54%	השתתפות הורי התלמידים במימון
21%	29%	השתתפות הממשלה
4.5%	5%	הנחה יישובית

הצרה: כל חלק מתשלומי ההורים שאינו משולם, נופל על כתפי העירייה.

4.5 נבדק ונמצא, כי לכל אחת משנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד, קיים חוזה חתום כנדרש. לכל חוזה מצורף נספח המפרט את בתיה"ס הלוקחים חלק בתכנית ואת מספר התלמידים הנכללים בתכנית בכל אחד מבתי-ספר אלו. כמו-כן, נבדק ונמצא, כי שיעור השתתפותם של ההורים והרשות המקומית במימון התכנית היה כנדרש וכמפורט בהסכם.

5. גביית תשלומי השתתפות ההורים בקרן

5.1 כאמור על-פי החוזים, השתתפות ההורים בעלויות הפעלת "תכנית קרב" אמורה לכסות כ- 41.5% - 44.6% מהתקציב הכולל להפעלת התכנית בבתי-ספר.

תכנית "קרן קרב"

5.2 הליך הגבייה מההורים מתבצע באמצעות שוברים שהעירייה מנפיקה ושולחת להורים לתשלום.

5.3 הביקורת בדקה על פני שנות הלימודים תשס"ג ו-תשס"ד את היקף הגבייה הכספית מההורים ועד כמה היא תאמה את שנדרש לגבות על-פי החוזים, כמפורט בטבלאות שלהלן:

"קרן קרב" - השתתפות הורים - נתוני גבייה כספית

לשנת הלימודים תשס"ג

שם ביה"ס	מס' תלמידים (עפ"י רישומת המחשב)	תקציב ביה"ס לפרויקט (650 ש"ח לתלמיד)	השתתפות הורים נדרשת עפ"י חוזה (41.54% מהתקציב)	הנחות (ב- ש"ח)	סה"כ גבייה כספית נדרשת מהורים (ב- ש"ח)	סה"כ גבייה בפועל (כולל המחאות דחיות) (ב- ש"ח)	% גבייה

תכנית "קרן קרב"

84.44	234,914	278,198	9,902	288,100	693,550	1067	ראשונים
65.16	135,140	207,380	9,708	217,088	522,600	804	יצחק שדה
85.27	81,118	95,128	5,045	100,174	241,150	371	גורדון
43.17	33,148	76,778	2,605	79,383	מאה,191	294	התחייה
68.5	33,257	48,552	3,290	51,841	124,800	192	עקיבא
77.43	101,531	131,123	6,582	137,705	331,500	510	ציפורי
78.24	62,416	79,774	3,119	82,893	199,550	307	הנשיא
86.9	89,232	102,680	3,704	106,384	מאה,256	394	ירושלים
78.37	96,188	122,726	4,449	127,175	306,150	471	סוקולוב
74.92	104,632	139,645	4,540	144,185	מאה,347	534	שרת
84.19	91,045	108,133	4,191	112,324	270,400	416	הרצל
74.47	75,496	101,365	6,639	108,004	260,000	400	בן-גוריון
88.26	110,523	125,223	4,922	130,145	313,300	482	יגאל אלון
60.39	81,156	134,371	4,684	139,055	334,750	515	דוד אלעזר
(1) 27.56	13,493	48,956	1,806	50,762	122,200	188	יעד (1)
82.69	68,547	82,893	-	82,893	199,550	307	היובל
81.54	19,708	24,168	673	24,841	59,800	92	חט"ב צעירה אלון
75.06	1,431,544	1,907,094	75,859	1,982,953	4,773,600	7344	סה"כ

(1) מספר התלמידים בביה"ס יעד כולל בתוכו גם את תלמידי החוץ. התשלומים הנגבים מתלמידי החוץ כוללים בתוכם גם את ההשתתפות עבור "קרן קרב" והם מועברים לסעיף תקציבי שונה - אגרות תלמידי חוץ הנגבות מהרשויות השולחות. לדברי מנהלת המחלקה לחינוך יסודי, אחוז הגבייה הבית-ספרי כולל תלמידי החוץ עומד על כ- 50%.

"קרן קרב" - השתתפות הורים - נתוני גבייה כספית

לשנת הלימודים תשס"ד

שם ביה"ס	מס' תלמידים (עפ"י רישומת המחשב)	תקציב ביה"ס לפרויקט (650 ש"ח לתלמיד)	השתתפות הורים נדרשת עפ"י חוזה (44.6% מהתקציב)	הנחות (ב- ש"ח)	סה"כ גבייה כספית נדרשת מהורים (ב- ש"ח)	סה"כ בפועל (כולל המחאות דחיות) (ב- ש"ח)	% גבייה
----------	---------------------------------	--------------------------------------	---	----------------	--	---	---------

תכנית "קרן קרב"

81.68	224,414	274,735	8,498	283,233	635,050	977	ראשונים
78.9	134,186	170,069	8,219	178,288	399,750	615	יצחק שדה
68.3	64,332	94,166	4,110	98,276	220,350	339	גורדון
62.7	30,303	48,311	3,001	51,312	115,050	177	עקיבא
75.8	101,224	133,536	7,935	141,471	317,200	488	ציפורי
78.5	54,627	69,614	2,281	71,895	161,200	248	הנשיא
80.6	84,609	105,011	3,991	109,002	244,400	376	ירושלים
75.9	80,846	106,473	2,819	109,292	245,050	377	סוקולוב
76.8	41,915	54,553	4,096	58,649	131,500	263	הראל (1)
70.3	89,993	128,054	4,430	132,484	297,050	457	שרת
78	82,436	105,547	3,455	109,002	244,400	376	הרצל
49.7	35,523	71,434	3,940	75,374	169,000	260	בן-גוריון
83.9	40,730	48,517	1,345	49,862	111,800	172	היובל
75.0	102,986	137,374	5,546	142,920	320,450	493	יגאל אלון
73.7	69,714	94,535	3,451	97,986	219,700	338	דוד אלעזר
(2) 32.6	12,122	37,164	2,262	39,426	88,400	136	יעד (2)
64.2	13,607	21,183	849	22,032	49,400	76	חטי"ב צעירה אלון
73.5	1,263,567	1,700,280	70,228	1,770,508	3,969,750	6168	סה"כ

(1) תקציב ביה"ס לפרויקט עמד בשנה זו על 500 ש"ח, לתלמיד, הואיל ופעילות הקרן בביה"ס לא החלה עם תחילתה של שנת הלימודים, אלא רק במהלכה.

(2) מספר התלמידים בביה"ס יעד כולל בתוכו גם את תלמידי החוץ. התשלומים הנגבים מתלמידי החוץ כוללים בתוכם גם את ההשתתפות עבור "קרן קרב" והם מועברים לסעיף תקציבי שונה - אגרות תלמידי חוץ הנגבות מהרשויות השולחות. לדברי מנהלת המח' לחינוך יסודי, אחוז הגבייה הבית-ספרי כולל תלמידי החוץ עומד על כ- 50%.

5.4 מנתוני הטבלאות עולה, כי:

5.4.1 סך כל הגבייה הכספית מההורים הסתכמה (בהתאמה) בשנות הלימודים

תשס"ג ו-תשס"ד בהיקף של 1,431 אלפי ש"ח ו- 1,263 אלפי ש"ח, וזאת

במקום 1,907 אלפי ש"ח ו- 1,700 אלפי ש"ח (בהתאמה) שנדרש היה לגבות.

שיעור גבייה זה מהווה רק כ- 75%-74% מהסכום שנדרש היה לגבות מההורים.

5.4.2 שיעור הגבייה הגבוה ביותר בקרב בתי-הספר עמד בשנת הלימודים תשס"ג על

88.2% (ביה"ס יגאל אלון). גם בבתי-הספר גורדון וירושלים אחוזי הגבייה היו

גבוהים - מעל 85%. בשנת הלימודים תשס"ד שיעור הגבייה הגבוה ביותר

עמד על 83.9% (ביה"ס היובל).

שיעור הגבייה הנמוך ביותר בקרב בתי-הספר עמד בשנת הלימודים תשס"ג על

43.17% ובשנת הלימודים תשס"ד על 49.7%.

תכנית "קרן קרב"

- 5.4.3 סה"כ לא נגבו מההורים סכומים כספיים בהיקף של 475,550 ש"ח בשנת הלימודים תשס"ג, ובהיקף של 436,713 ש"ח בשנת הלימודים תשס"ד.
- 5.5 משמעות הדברים היא, כי חלק מהסכומים שלא נגבו מההורים שולמו בסופו של דבר על-ידי העירייה והם מקוזזים מהסכומים שמשרד החינוך מעביר לעירייה באמצעות מערכת התשלומים המאוחדת.
- בשנת הלימודים תשס"ג, מתוך התקציב הכולל להפעלת "קרן קרב" בבת-ים, שעמד על 4,773,600 ש"ח, השתתפות העירייה אמורה היתה לעמוד על 1,167,622 ש"ח (24.46%). בפועל, השתתפות העירייה הגיעה לכדי 1,643,972 ש"ח (34.42%).
- בשנת הלימודים תשס"ד, מתוך תקציב כולל של 3,969,750 ש"ח, השתתפות העירייה בתקציב הקרן אמורה היתה לעמוד על 1,186,955 ש"ח (29.9%). בפועל, שיעור השתתפות העירייה בתקציב הגיע לכדי 1,623,668 ש"ח (40.9%).
- 5.6 נבדק ונמצא, כי סה"כ הסכומים שמשרד החינוך אמור היה לקזז לעירייה עבור התשלומים ל"קרן קרב" בשנים תשס"ג ו-תשס"ד, היה כמפורט:
- תשס"ג - 3,150,576 ש"ח (בגין השתתפות העירייה ותשלומי הורים שהם 66% מתוך סה"כ התקציב העירוני לפרויקט). בפועל, משרד החינוך קזז לעירייה באמצעות מערכת התשלומים המיוחדת רק 2,991,056 ש"ח.
- תשס"ד - 2,957,463 ש"ח (בגין השתתפות העירייה ותשלומי הורים שהם 74.5% מתוך סה"כ התקציב העירוני לפרויקט). בפועל, משרד החינוך קזז לעירייה באמצעות מערכת התשלומים המיוחדת רק 2,835,393 ש"ח.
- החיוב המופחת (159,520 ש"ח בתשס"ג ו-122,070 ש"ח בתשס"ד) הקטין למעשה את השתתפות העירייה בתקציב הקרן, כך שבפועל, השתתפות העירייה בשנת הלימודים תשס"ג הגיעה לכדי 31.09% במקום 24.46% כנדרש בחוזה ובשנת הלימודים תשס"ד לכדי 37.82% במקום 29.9% כנדרש בחוזה.
- 5.7 הביקורת סבורה, כי שיעורי הגבייה הנמוכים מההורים בחלקם של בתי-הספר והטלת העומס הכספי הנוסף על העירייה יש בה משום חוסר צדק ואפליה אל מול בתי-הספר שבהם מנהלים התייחסו ביתר רצינות והשקיעו מאמצים להגדלת אחוזי הגבייה מההורים.
- 5.8 לבקשת הביקורת, פרטה מנהלת המחלקה לחינוך יסודי את הפעילות המתבצעת על-ידי אגף החינוך לצורך העמקת הגבייה מההורים, כמפורט:
- 5.8.1 דוחות חייבים מופקים אחת לתקופה ומועברים למנהלי בתי-הספר על מנת שאלה יפעלו להעמקת הגבייה.

תכנית "קרן קרב"

- 5.8.2 מימוש גביית החובות מההורים תלוי למעשה בהתייחסותם של מנהלי בתי-הספר וועד ההורים לנושא.
- 5.8.3 נערכות פעולות להעמקת הגבייה, בין השאר באמצעות מכתבים למנהלי בתי-הספר בנושא הגבייה הכספית מההורים וחשיבותה להמשך פעילות הקרן בבת-ים, תוך ציון אחוז התלמידים ששילמו עבור התכנית בבית-הספר ובהדגש על כך, שהעירייה תשקול לא להמשיך את התכנית בבית-הספר במידה שמספר התשלומים יפחת מתחת לאחוז נתון.
- 5.8.4 התקיימו בעבר ישיבות ודיונים בנושאים אלו עם הנהלת העירייה. בישיבות הוצגו נתוני הגבייה. (הוצגה תכתובת בנושא). במקביל, התקיימה פעילות נוספת באמצעות שיחות טלפוניות, מפגשים וכנסים של חשב האגף ומנהל האגף עם בתי-הספר (אין על כך תיעוד).
- 5.8.5 לאורך השנים בה פועלת הקרן בבת-ים, היו כל הזמן מאבקים על הפסקת פעילות הקרן בבתי-הספר שאחוז הגבייה בהם היה נמוך. הפסקת הפעילות לא יצאה לפועל בשל לחצים ציבוריים להמשך הפעלת התכנית גם במחיר גבייה נמוכה או שהגבייה הושלמה במועד מאוחר יותר. ההחלטה על כך, בסופו של דבר, היתה של הנהלת העירייה. בפועל, רק במקרים ספורים הופסקה פעילות הקרן בבתי-ספר בשל גבייה נמוכה, כמו, למשל, בבית-הספר הראל (שפעילות הקרן חודשה בו בשנת הלימודים תשס"ד), בבית-הספר תחכמוני, בבית-הספר נחשונים ובבית-הספר התחייה.

6. מדידה והערכה

- 6.1 המבנה הארגוני של "קרן קרב" כולל בתוכו גם יחידת הערכה, שבין השאר, מפתחת כלי מדידה והערכה ופועלת לקידום ופיתוח תרבות הערכה בקרב שותפי התפקיד שלה בבתי-הספר וברשויות.
- 6.2 במהלך אחת עשרה השנים בהן פועלת התכנית בבת-ים, לא נערכה עד כה הערכה מעמיקה, בכלים מקצועיים, שתבחן את ההשפעות של הפעלת התכנית על היבטים התנהגותיים, חברתיים וארגוניים בבתי-הספר, האם הפעלת התכנית בבת-ים הצליחה להוביל תהליך של שינוי חברתי וחינוכי כנגזרת מחזון התכנית, האם התכנית היא אפקטיבית ועד כמה היא נתפשת כמובילת שינוי בעיני כל הלוקחים בה חלק. (הורים, תלמידים, מורים ומדריכים).
- 6.3 זיהוי הצלחות וקשיים ומידת שביעות הרצון נבדקים מדי שנה באמצעות שאלוני משוב במסגרת בתי-הספר בתום כל שנת פעילות. אולם, הביקורת סבורה, כי הליך

תכנית "קרן קרב"

זה, שאין עוררין על חשיבותו, אינו יכול לשמש כתחליף להערכה מקצועית מסודרת לאחר למעלה מ- עשר שנות פעילות.

6.4 לדברי מנהלת המחלקה לחינוך יסודי, מנהל אגף החינוך הקודם, יזם פנייה לקרן כדי שזו תערוך בבת-ים תהליך הערכה מסודר. בתשובה ענו נציגי הקרן, שהם מקיימים תהליך הערכה ברמה הארצית. בשנים שלאחר מכן, מדי שנה, לא היה ברור מראש שהקרן אכן תמשיך לפעול בבת-ים, והחתימה על החוזה נעשתה רק לאחר מאבק ולחצים ולכן קשה היה לקדם תהליך הערכה שמטבעו דורש טווח ארוך יותר.

7. הביקורת ממליצה:

(א) להמשיך ולפעול במלוא המרץ במטרה להגדיל את אחוז הגבייה מההורים.

(ב) על ראש העירייה וסמנכ"לית קהילה לשקול ולהחליט באופן ברור ונחרץ מה יהיה שיעור הגבייה המינימלי מההורים שמתחת לו תופסק פעילות הקרן בבת-הספר, ולעמוד מאחורי החלטה זו.

(ג) מנהל אגף החינוך ומנהלת המחלקה לחינוך יסודי יפעלו לקבלת דיווחים ותיעוד מסודר ממנהלי בתי-הספר, השותפים לתכנית, בנוגע לקיום ישיבות ועדות היגוי שלוש פעמים בשנה, אישור ועד ההורים המוסדי להפעלת התכנית וקבלת הסכמת 75% מההורים לפחות להפעלת התכנית.

(ד) לפעול מול הנהלת הקרן במטרה לשבץ את בת-ים בתכנית העבודה של יחידת ההערכה של הקרן, וזאת על מנת להעריך באופן מקצועי את אפקטיביות הפעלת התכנית בבת-ים ואת ההשלכות וההשפעות החברתיות והחינוכיות של הפעלת התכנית על כלל מערכת החינוך העירונית.

8. הביקורת זימנה ישיבה בראשות סמנכ"לית קהילה ב- 29/11/05. בדיון נטלו חלק: המבקר, מנהל אגף החינוך, מנהלת המחלקה לגיל הרך (מרכזת הפעילות בנושא זה באגף החינוך). להלן סיכום עיקרי הנושאים שהועלו בדיון:

8.1 אחוז הגבייה העירוני לקרן קרב עמד על 82% בשנת הלימודים התשס"ה (עלה מ- 77% בתשס"ד ומ- 73% בתשס"ג).

העירייה קבעה, כי שיעור הגבייה הכספי המינימלי מהורים שילדיהם משתתפים בפעילות הקרן יעמוד על 75%. לפיכך, בבת-הספר שלא יגיעו לרף הגבייה המינימלי שנקבע - תופסק פעילות הקרן בבית-הספר. לאור מדיניות זו, בשנת הלימודים תשס"ה הופסקה פעילות הקרן בבת-הספר "יעד" ו-"עקיבא". הפעילות הועברה לבתי-ספר אחרים.

על מנת לעודד את הגבייה הוחלט על-ידי ראש העירייה, כי בית-ספר שיגבה מעבר ל- 88% גבוה, הכסף יועבר לפעילות בתוך בית-הספר.

תכנית "קרן קרב"

8.2 מתקבל משוב חיובי ביותר ממנהלות בתי-הספר, מרכזי התכנית בבתי-הספר וההורים בדבר חשיבות הפעלת התכנית בבתי-הספר וההשפעות שיש לכך על העשרת עולמם של התלמידים. המשוב גם נמסר בין כל המנהלים כאיש אחד לראש העירייה בשעה שקיים ישיבה בנושא. יחד עם זאת, העירייה כבר מקבלת השנה הערכה מקיפה ומקצועית בדבר תרומת הקרן והשפעותיה על כלל מערכת החינוך העירונית, וזאת לאור טווח השנים הארוך בו פועלת הקרן בבת-ים ולאור ההשקעות הכספיות הגבוהות של העירייה בפעילות זו.

לאחרונה, התקיימו דיונים בראשות סמנכ"לית קהילה בנושא וגובשה המתכונת ואופן ביצוע מדידה והערכה של הקרן בבתי-הספר בבת-ים. הדבר ייעשה ביחד עם מנהלות בתי-הספר ועם יחידת ההערכה של הקרן.